

Jak začít psát

Už několik týdnů vám v hlavě neodbytně straší pár postav a příběh, který si prostě zaslouží spatřit světlo světa. Rozhodli jste se, že se pokusíte knihu sepsat, ale nevíte, kudy do toho? Prostřednictvím tohoto článku se vám pokusím přiblížit, jak vůbec začít psát a jak při psaní textu postupovat. Není to bezvýhradný návod, jen přehledka zkušeností, na kterých se shodnou autoři napříč celým světem.

1. Pište

Obligátní rozkaz, který najdete na první stránce každé knížky tvůrčího psaní, není jen prázdnou frází. Pokud chcete napsat knihu, musíte psát. Pořád.

Když to nejde do počítače, noste u sebe blok (nejlepší jsou ty s kroužkovou vazbou) a využijte každé příležitosti, každé myšlenky, každé osobnosti, které vás zaujmou. To je trénink psaní. Stovky stránek vyhodíte a dvě použijete a při přepisování do počítače je stejně ještě třikrát změníte.

Ale o tom je psaní – o přepisování, úpravách a ladění detailů.

Proč se mnohdy autoři zříkají svých prvotin?

Protože čím více píší, tím více tříbí svůj styl, své postavy i děj. Prvotiny se jim zdají nedokonalé a (když už se k tomu odhodlají) při jejich čtení vidí jen, co všechno by se dalo přepsat.

Nespokojte se s prvotinou a hledejte, co ještě vylepšit.

2. Čtete

Nikdo vás nemůže nutit do čtení, ale čtením sbíráte inspiraci, zkušenosti a přehled. Co z toho je možné postrádat?

Inspirace

V některých etapách historie nebyl důležitý námět, který se opakoval, ale jeho zpracování. To, jak dané téma autor uchopí, ukazovalo jeho umění.

Dnes je tomu naopak. Lidé pasou po originalitě a dají vám sežrat, pokud jen „znovu přepíšete Romea a Julii“, ale přesto lze z knížek čerpat inspiraci.

Zkuste knihu použít jako studijní materiál a podívejte se, jak se autor vypořádá s první a poslední kapitolou, jak si hraje s postavami nebo jak napíše scénu s rodinnou večeří. Zaujalo vás na jeho stylu něco? Pamatujte si, porovnávejte s dalšími autory, studujte lidi, kteří už mají nějakou tu knihu za sebou. Budou vás přivádět na další a další myšlenky. Objevíte, co vyhovuje vám, a s čím naopak pracovat nedokážete.

Zkušenosti

Úzce souvisí s předchozím odstavcem. Dokud nepřečtete sto padesát sexuálních scén, tu vlastní nenapíšete tak, aby si při jejím čtení čtenář neťukal na čelo. Výjimka samozřejmě potvrzuje pravidlo, ale radši se stopadesátkrát ujistěte, že skutečně jste ta výjimka.

Přehled

Pokud vás někdo nařkne, že jste „zase jen přepsali Romea a Julii“, je dobré vědět, kdože to Romeo a Julie jsou.

To je jen triviální příklad, ale představte si, že děláte rozhovor do rádia a moderátor se vás zeptá, jaká kniha od českého autora vás v poslední době nejvíc zaujala a proč. Zakoktáte, že jste naposledy přečetli Honzíkovu cestu ve druhé třídě a budete tiše doufat, že ji vůbec napsal český autor?

3. Betareader

Betareader (betačtenář) je testovací čtenář, který vaši knihu (nebo její část) přečte, napíše vám k ní svůj komentář, vy upadnete na tři dny do deprese a pak si přiznáte, že možná má pravdu a začnete znovu přepisovat.

Betareader by neměl být člověk, který bude knihu vychvalovat do nebes (babička, tetička), protože tím vám nijak nepomůže. Pomůže vám, když řekne, že v první kapitole je sestře hlavního hrdiny pětadvacet, zatímco o deset kapitol později slaví třiadvacáté narozeniny, ačkoliv žádný posun do minulosti neproběhl.

Pomůže vám, když čtenář řekne, co se mu na ději nelíbí nebo kterým postavám nevěří. Dobrý betareader ví, že kritikou pomáhá, a vy mu budete do konce života vděčni, že vás zachránil před rozcupováním recenzenty.

Je dokonce vhodné mít několik betareaderů. Já mám třeba dvě čtenářky, jedna mi omlátí o hlavu všechna klišé, která se mi do textu podaří nacpat, a vždycky přesně vystihne, co je na kapitole špatně, když se mi na ní něco nelíbí. Druhá dělá korekturu (Ano, korektor taky potřebuje korektora, protože sám po sobě člověk chyby nevidí, ani kdyby se na hlavu stavěl, a každý korektor to ví. Takže pokud si myslíte, že češtinu ovládáte, zamyslete se radši ještě jednou, jestli korektora vážně nepotřebujete.), hlídá stylistiku, opakování slov a logické posloupnosti a je v tom neuvěřitelně dobrá.

Na oplátku já dělám „betu“ jim, čímž opět sbírám zkušenosti, cvičím se v pravopise i stylistice a vím, na co si pak mám dávat pozor ve vlastních textech.

Betareading je jednoduchý nástroj s obrovskou sílou, využijte ho.

4. Pravidla

Dodržujte pravidla. Výjimečně nemluvím o pravopisu, ale o žánrových pravidlech. Prvním základním kamenem je, ujasnit si, jaký žánr píšete. Detektivku? Romantickou komedii, horor nebo třeba fantasy? Když už se pro jeden žánr (romantická detektivní komedie s hororovými a fantasy prvky je pravděpodobně taky žánr, ale hodně štěstí s jeho realizací) rozhodnete, dodržujte jeho pravidla – čtenáři je očekávají.

Vymanit se z okovů zažitých představ a šablon si může dovolit jen někdo, kdo je má v malíku a stejně musí příběh podat tak, aby bylo patrné, že autor pravidla zná, ale ohýbá je k obrazu svému.

Pokud v prvním díle své velkolepé fantasy začnete místo představení světa love story mezi dvěma zneprátenými národy trpaslíků a lesních divoženek, čtenáři vás ukamenují.

Občas je to omezující a otravné, ale bohužel to tak je. Ale třeba zrovna vy budete tím, kdo začne novou éru trpasličích romantických komedií. ☺

Závěrem rada od korektora, který opravoval tento článek a který také sám píše:

„Nebojte se. Podstatné pro psaní je uvědomění, že na začátku není žádný text perla a že Word snese všechno. Pište beze strachu a nebudte k sobě přehnaně kritičtí – minimálně při první verzi. Ze začátku je podstatné dostat ze sebe to, co má jít ven. Až je hotová kompletní první verze, dejte si měsíc oddech a dělejte něco jiného. Pak se k textu vraťte a přepište cokoliv, co se nebude zdát vyhovující. První koncepty jsou vždycky špatné, ale naštěstí už nežijeme v době, kdy se psáním ničil pergamen.

Takže s chutí do toho. Dostaňte ze sebe tuny žvástů a pak je protřídte – vyberte si z nich jen to dobré.“

Múza s vámi,

Lucie Huková